

ԶԱՐԹՊՆՔԻ ՄԻ ԵՒՎ

ՆՈՐԻՑ գարուն է, և համայն հայությունը սգո հանդիսավորությամբ հիշում է Մեծ եղեռնի նահատակներին: Հիշում է նորից ու նրանց անուններով կնիում նորածինների: Իսկ մանուկները աշխարհ են գալիս վկայելու հայ ժողովրդի զարթոնքն ու անմահությունը: Եվ նրանք իրենց ձիրքով ու տաղանդով կոչված են լինելու մեր նահատակների, մեր քաղաքի արժանավոր զավակների հետևորդները: Նրանցից մեկն էլ արցախյան Ասրյանների տոմսի կրտսեր ներկայացուցիչ Կարենն է, որը ծնվել է խորհրդանշական մի օր՝ 1980 թվականի ապրիլի 24-ին:

Դեռ վաղ մանկությունից նա իր ծնողներին ու ծանոթներին զարմացնում էր մտքի պրպտումներով, դրոտողականությամբ: Իսկ հայրը՝ Աբարատը, պարզապես հիացավ որդու ունակություններով հատկապես այն բանից հետո, երբ պարզվեց, որ ավագ որդուն՝ Մուրադին տրված շախմատի դասերը ավելի արագ (և լուռ ու աննկատ) յուրացրել էր 4-ամյա Կարենը, մինչդեռ ինքը, տարիքի պատճառով, նպատակահարմար չէր գրտել նրան ներգրավելու ընտանեկան շախմատի պարապմունքներում: Շախմատի դպրոց հանախելուց կես տարի անց Կարենն արդեն դարձավ առաջին կարգային: Նրա շախմատային «կրթությունը» զբաղվելու ցանկացողներ շատ եղան: Սակայն մաթեմատիկական ծրագրավորման մասնագետ Աբարատ Ասրյանը որոշեց, որ իր երեխային... բոլորից լավ ինքն է ճանաչում: Այդ տարիքում սկզբունքորեն ճիշտ ուղու վրա դրված պարապմունքները կարող են լավ արդյունավետի հասցնել, իսկ ինքը ոչ միայն մանկավարժական փորձ ունի, այլև շախմատ խաղում է առաջին կարգայինի ուժով:

Եվ անհա շուտով՝ 1989 թվականին, Կարեն Ասրյանը երկրորդ տեղը գրավեց համամիութենական պատանեկան (մինչև 10 տարեկանների մեջ) մրցաշարում: Իսկ վերջերս Լենինգրադում կայացած պատանիների աշխարհի առաջնության ընտրական մրցաշարում (մինչև 12 տարեկաններ) նա լրացրեց վարպետության թեկնածուի նորմա:

Այսպես փոքրիկ շախմատիստի համար նոր հեռանկարներ են բացվում հինավուրց խաղի արվեստում: Կարենի ունակություններ բազմակողմաձեռնորեն բացահայտելու համար հայրը միաժամանակեանք հասցրեց նաև մաթեմատիկական խնդիրներ: Ուրախալի է, որ տաղանդավոր շախմատիստը գրանցել է լուծում է մեծ հաճույքով:

Աբարատ Ասրյանի կարծիքով պարապմունքները միշտ էլ պետք է լինեն հետաքրքիր, որ երեխան ձգտի ավելի դիրքում փնտրելու ճիշտ լույսեր և շարունակություններ: Այդ դեպքում նա սգեորվում է այն աստիճան, որ հոգևորություն էլ չի գրում: Հակառակն է ստացվում, երբ երեխան

թելադրանքով է կատարում լայները: Իսկ այս դեպքում էլ նա, ինքն իր համար ոչինչ չբացահայտելով, կորցնում է հետաքրքրությունը խաղի նկատմամբ:

— Կարենն այն է, — ընդգծում է հայրը, — որ մեր համատեղ պարապմունքներից հետո Կարենը հաջողությամբ է հանդես գալիս մրցաշարերում: Նա համոզված է, որ ես ի վիճակի եմ բացահայտելու նրա շախմատային կարողությունները: Նա ինձ ուղղակի հավատում է...

Ամեն առավոտ Ավան—Առիշ բաղամասի ծայրամասում, անտառի բացատում, կարելի է հանդիպել հորն ու որդուն: Նրանք մարզվում են, վազում, գնդակ խաղում: Չէ՞ որ փոքրիկ Կարենի համար հետզհետե ավելի դժվար կլինի վեց ժամ նստել խաղատախտակի առջև: Իսկ դրա համար անհրաժեշտ է նաև ֆիզիկական լավ կոփածություն:

Այժմ մի փոքր համեմատություն, աշխարհի չեմպիոն Կասպարովը վարպետության թեկնածու է դարձել 10 տարեկանում, Կարպովը՝ 11, իսկ Սպասսկին այդ տարիքում ունեցել է առաջին կարգ: Կարենը վարպետության թեկնածուի կոչման արժանացավ 9 տարեկանում...

Ինչպիսի՞ն կլինի նրա շախմատային նակատագիրը՝ սա թողնենք ապագային: Իսկ այժմ մեզ բերենք երկրի շախմատի երիտասարդական հավաքականի լավագույն մասնակցին՝ վարպետավոր մարզիչ Անատոլի Բիխովսկու կարծիքը Կարեն Ասրյանի մասին: «Ե՞նչ խոսք. — ասաց նա. — տղան տաղանդավոր է: Ոչին վերլուծական միտք, խոստումնալի հեռանկարներ: Եվ մենք նրա ստեղծագործական խաղը Լենինգրադում զննատեսչից հատուկ մրցանակով՝ բյուրեղապակյա սկահակով»:

Ա. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Միջազգային կարգի մրցավար